

Zo ging dat ...

... in Tongeren in september 1941: *Vernietigt de coloradokever*

Sinds het begin van dit jaar wordt in het Rijksarchief te Hasselt gewerkt aan het inventariseren van de onderzoekdossiers die in de jaren '40 en '50 van de twintigste eeuw werden geopend door het parket te Hasselt, maar die niet leidden tot een aanklacht tegen een verdachte. De reden waarom het in deze zaken niet tot een rechtszaak kwam kan verschillen. Soms slaagde men er niet in de vermoedelijke dader te identificeren, in andere gevallen staat vast dat de vermoedelijke dader het land verlaten heeft, of hij was overleden, of er bleek in de loop van het onderzoek dat er eigenlijk geen misdrijf had plaatsgevonden, en dat de feiten het gevolg waren van een ongeluk. Tot nu toe zijn er een duizendtal dossiers geïnventariseerd. Omdat deze dossiers minder dan 100 jaar oud zijn, is de toelating van de procureur-generaal van Antwerpen nodig om ze te raadplegen en om over de inhoud ervan te mogen publiceren. Wie er belang in stelt wordt in de leeszaal in het Rijksarchief te Hasselt geholpen bij het aanvragen van die toelating.

Een vrij groot aantal dossiers heeft betrekking op vaststellingen van de politie gedurende de eerste jaren van de Tweede Wereldoorlog. De meesten daarvan gaan over diefstallen uit woningen die in mei 1940 verlaten werden toen hun bewoners op de vlucht gingen voor het Duitse oorlogsgeweld, of over diefstallen van veldvruchten. Soms tref je in die dossiers een zeldzaam spoor aan van de activiteiten van het verzet tegen de Duitse bezetters. Een voorbeeld van zo een dossier heeft betrekking op de vondst van honderdtal briefjes met een voorstelling van een coloradokever met een hakenkruis en de woorden *Vernietigt de coloradokever*, in Tongeren in september 1941¹. *Coloradokever* was een codewoord voor *collaborateur*, en de werkelijke betekenis van het briefje zal destijds wel niemand ontgaan zijn. Het bezit van dit soort briefjes was niet zonder risico, wat verklaart waarom zij nu nog maar zelden aangetroffen worden.

Het dossiertje leert ons dat deze briefjes in Tongeren in de nacht van 13 op 14 september 1941 aangetroffen werden in omgeving van de Grote Markt, in de Maastrichterstraat en de Sint-Truiderstraat, en dat zij de volgende nacht rondgestrooid werden in de omgeving van het begijnhof, in de Luikerstraat, de

Jekerstraat, de Putstraat en de Pleinstraat. In zijn verslag over de vondst meldt commissaris Vansimpsen dat al de briefjes verzameld werden door de politie, en vervolgens verbrand. Slechts één exemplaar werd gespaard om bij het proces-verbaal gevoegd te worden. Het werd gedrukt op roze papier en meet niet meer dan 5,5 op 5 cm.

Zowel de in Tongeren gestationeerde Duitse Feldgendarmerie als vijf ploegen van de Tongerse politie rukten vergeefs uit om de verspreiders van de briefjes te betrappen. In zijn verslag meldt de commissaris dat de politie de *bewaking* voortzet, en dat hij *bij betrapting der daders* voort verslag zal uitbrengen. Hoe intensief die bewaking verliep meldt hij niet, maar het staat wel vast dat de commissaris niet meer op deze zaak teruggekomen is. Van de kant van het Tongerse parket kwam ook geen aanmoediging om de kwestie te onderzoeken. Zowel bij de politie als bij het parket werd het dossier zo gauw het kon geklasseerd.

Rombout Nijssen

¹ Rijksarchief Hasselt, *Archief van het parket te Hasselt. Dossiers zonder gevolg 1940-1960*, nr. 963.

